

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

0 naši moderni didaktiki

Piše dr. Nadlega.

Ni ga polja v splošnem vzgojeslovju, kjer bi toliko reformirali kakor so na didaktičnem polju. Ob vsakem času je nastopil kak mož, ki je reformiral to in ono, kar se mu je zdelo po lastnih nazorih in morda tudi v lastnem interesu dobro. Zlasti pa so nastopile v zadnjih letih mnogobrojne reforme na didaktičnem polju. Z neko krčevito mrzlično naglostjo so preorali tekom par let vse didaktično polje. V to se je čutil poklicanega vsak, kdor se je domisljal, da mora nekaj reformirati. Da so nastopili novi reformatorji po veliki večini kot mojstri-skaze, ne poudarjam samo, temveč hočem svojo trditev podpreti z dejstvi.

Reform na didaktičnem polju ni uvedlo v učilnicah delujoče učiteljstvo, ne, saj pa kaj tudi ve in zna mož, ki je osivel v praktičnem izvrševanju svojega poklica? On ne zna in ne more reformirati, kje ga črevelj žuli, pokazali mu bodo že drugi bogovi! — Reformirati smeje in morejo le c. kr. okrajni šolski nadzorniki. Tudi ti bi ne bili v polpreteklem času tako »brihtni« postali, da jim ni bilo zasijalo na najvišjem mestu solnce pedagoško-didaktične učenosti. Padla je bila parola: »Šolstvo leži na tleh, mi smo poklicani da opomoremo šolstvu na noge in to po reformi didaktike.« — Procedura se je pričela. — Nimam namena, da bi se spuščal danes v vse podrobnosti reformiranja, pokazati hočem le malenkostno naziranje naših psevdoreformatorjev, pokazati, da ni teh mož vodilo toliko pozitivno nagnenje do napredka, kakor pa egoizem, pohlep po časti in koprnenje po pohvali in priznanju od zgoraj. Morda je kateri sanjal celo o častni svetinji ali o čudovito blestečem se križcu (za »zasluge«) ki mu ga bodo pripeli z vso glorio na prsi! — — —

Kdo se še ne spominja na nastop učenega c. kr. okr. šol. nadzornika ob priliki neke inšpekcije: »G. kolega, pri kateri formalni stopnji ste sedaj?« — Po vsi deželi se je širil med učiteljstvom strašni demon, ki je moril učiteljstvo liki mora. In te formalne stopnje, kaj so? Nič posebnega. Formalne stopnje so le logično umerjena pot ene učne ure. Formalne stopnje je poznal vsak učitelj že prej, ravnal se je po njih pri pouku — saj drugače učiti ni mogel, le imena formalnih stopenj niso bila znana v tej obliki, dokler niso izlezla iz peresa učenega gospoda *) G. nadzorniki zlasti

*) Formalne stopnje utegnejo učiteljstvu še dobro služiti — v boju za kruh! Uredništvo.

nekateri, so sprejeli ta imena for. stopenj za višek didaktično-metodične modrosti nabutali, so oziroma pustili so nabutati svoje možgane z notranjo in vnanjo vsebino for. stopenj ter hodili po šolah liki vsaka s pavovim perjem misleč, da jih bo učiteljstvo strme občudovalo. Zgodilo se je drugače; spoznalo je učiteljstvo to pavovo perje in v njem učene srake. — Formalne stopnje so rodile učne slike. Učne slike so imele prav lepo prikazen na didaktičnem polju, če bi bila dana preostost.*) Toda preden so zagledale beli dan, so bile že ukovane v 13 cm dolg okvir, ali pa so postale monopol tega ali onega gospoda. — Prvotno je bilo izdano povelje, da se ima vsaka učna slika po vseh formalnih stopnjah nategniti, in res! Natezale so se te slike liki popotniki na Prokrustovo posteljo. — A glej spaka, to natezanje je rodilo novo pošast — »šablono«. Pouk je postal dolgočasen, pust, mrzel, leden. —

Poteklo je nekaj Save, in možgani visokih gospodov so se zopet malo omehčali. Nove stanice, nove misli. Prišli so do spoznanja, da ni neobhodno potrebno, da se nategne vsaka slika po vseh for. stopnjah. Prišli so do tega spoznanja, a ne do spoznanja, da se dostikrat na formalne stopnje niti ozirati ne more. No, pa kaj to, saj je dovolj, da visoki gospodje pridejo sploh do kakega spoznanja. —

Bacili, zlasti škodljivi, se kaj radi množe. Tako se je zgodilo, da so nam formalne stopnje rodile v teku časa porednega, naivnega, prifrknjenega sinčka, ki sliši na ime »formuliran stavek.« — Jej, jej, to vam je kunšno delo. Ko ta golosrajnik nastopi, se svetijo učencem oči, čelo se jim gubanči napornega mišljenja, v duši jim zasveti žarnica vede in učenosti. Vsekdar in povsod, kjerkoli dobi to otroče vpliv v šoli, se pokaže nenavadni pojav na razvoju otroških duš. — On ima sedaj neizmerno velik vpliv v naših učilnicah, da, on je genij, spiritus agens duševnemu razvoju naše mladine. Posebno razposajen je postal, kar je dobil častno mesto skoraj v vseh predmetih, in odkar mu je dal podlago razboriti pedagoško-didaktični veleum v obliki par knjig, ki so postale že zaradi formuliranih stavkov pravo čudo tega stoletja. — O, srečna mladina, o srečni učitelj! Zaradi formalnih stavkov postaneš, ljuba mladina, zares učen! Kakšno veselje vas čaka, ljubi učenci! Opisati boste znali prav lepo: mačko, psa, hrošča in morda še katero drugo živalco.**) Opisali boste vodo in zrak, vedeli boste celo, kolikrat je zrak težji od vode. Na potovanju se priučite zemljepisja (seveda v šolski sobi), tudi zgodovina vam ne ostane tuja — a vse to znanje se vam bo dalo liki prašek v obliki »formuliranega stavka«. — Vaš jeziček miga, formulirani stavki vam lete iz ust, vaš duh je poleg tega lahko pri ljubi mamici, lepem konjičku ali pri punčki. O, homines, — papige in opice! — Vidiš, ljuba mladina, kaj za to, da so se časih otroci učili misliti, po svoje sklepati in z lastnimi besedami izraževati — nič, za vas je sedaj dovolj, da si prisvojite nekaj formularnih stavkov. Če znate te, znate dovolj misliti in soditi o rečeh, ki se vam zanje mlada duša zanimati ni treba. Odrasli boste in mačko boste znali opisati po formalnih stopnjah, v tem je vaše zvečičanje, če boste znali samostojno kaj misliti ali ne! Prišla je zlata doba. — — —

(Konec.)

*) Opozarjamo glede svobode pri pouku na določila starega in novega šolskega in učnega reda. Tudi to je dobro sredstvo, da pride učiteljstvo do kruha. Uredništvo.

**) Tudi bolha je priporočljiva. Uredn.